

Якимчук**Олена Миколаївна**

кандидатка мистецтвознавства,
доцентка кафедри музикознавства,
інструментальної підготовки та хореографії,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського
ORCID: 0000-0002-2276-6061

АНАЛІЗ МУЗИЧНОГО ТЕКСТУ У ПІДГОТОВЦІ МУЗИКАНТІВ У ЗВО: ВИКОНАВСЬКИЙ, ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТИ

У сучасній системі вищої професійної музичної освіти велике значення має комплексний розвиток здобувачів. У галузі музичного виконавства актуальними постають питання засвоєння студентами закономірностей виконавського мистецтва: визначення концепції музичного твору, жанрово-стильових особливостей, взаємозв'язок засобів музичної виразності тощо. Результатом такого підходу є створення власної інтерпретації музичного твору.

Досягнення цієї мети можливе через глибоке занурення у зміст музичного тексту, тобто уміння зробити цілісний виконавський аналіз.

Важливою складовою такої роботи є активізація самосвідомості здобувача, формування умінь і навичок щодо самостійного аналізу музичного тексту. Такий аналіз охоплює набуті знання з різних музично-теоретичних дисциплін, які мають послуговуватись для реалізації авторського задуму музичного твору.

Питаннями тлумачення музичного тексту займались М. Арановський, Н. Зеленіна, О. Котляревська, І. Коханик, В. Москаленко, В. Холопова, С. Шип. Розуміння тексту у виконавському аспекті розглянуто Є. Ліbermanом.

Розглядаючи текст як міждисциплінарну проблему, М. Арановський зауважує, що «в культурі писемної традиції музичний текст тільки починається з нотного тексту, але далеко виходить за його межі..., в музикознавстві за останні десятиліття отримало своє місце широке розуміння тексту, що містить у собі деякі важливі реалії самої музики, а саме її структуру та її сенс» [1, 7].

Виходячи з цього розуміння музичного тексту, виконавський аналіз являє собою не лише музикознавчий цілісний аналіз або методичні рекомендації роботи над твором. Це індивідуальний синтетичний процес пізнання образно-сенсового змісту твору й відбір засобів виразності для його адекватного втілення.

Як багаторівневу систему текст досліджував В. Бобровський. На думку вченого, художня структура музичного твору є «спектром нескінченних можливих сенсів» і створює особливу зону його осмислення. Процес осмислення цієї зони відбувається у двох напрямках — по горизонталі й вертикалі. Широта зони по вертикалі залежить від багатьох чинників: з однієї сторони, від стилю, жан-

ру, форми самого музичного твору, з іншої — від художнього досвіду особистості, яка його сприймає (її тезаурусу), і багато в чому від характеру її художнього мислення» [2, 15].

Виконавський аналіз як процес не закінчується. Він дозволяє створювати безліч варіантів виконання одного твору, збагачувати й розширювати вже створені раніше версії музичного тексту. Аналіз музичного тексту сприяє усвідомленому процесу засвоєння творів, а також формуванню передумов для прочитання його виконавцем.

Отже, з одного боку, робота над розумінням музичного тексту є об'єктивним процесом, оскільки ґрунтується на тлумаченні авторських координат (фактури, метро-ритму, звуковисотності, авторських вказівок тощо). З іншого боку, вона має суб'єктивне забарвлення, оскільки пов'язана з особистістю виконавця (його почуттями, естетичним смаком, життєвим і художнім досвідом).

Результатом такої аналітичної роботи є виконавська версія музичного твору, яка поєднує в собі об'єктивну й суб'єктивну складові цього процесу.

Глибина такого аналізу залежить від загальної теоретичної підготовки музиканта, його життєвого, виконавського, духовного досвіду. У досвідченого виконавця це відбувається підсвідомо, натомість у учня потребує спеціальної аналітичної роботи.

Ураховуючи вищезазначені чинники аналізу музичного тексту, можемо говорити про важливість такого аналізу у виконавських класах ЗВО.

Вбачаємо таку послідовність аналізу музичного тексту:

- історично-стильовий аналіз (епоха створення музичного твору, інформація про автора, що визначає межі власної концепції щодо трактування конкретного твору, уточнення власної версії);
- вибір виконавських засобів втілення на основі образно-стильових уявлень;
- виконавське осмислення твору через усвідомлення інтонаційно-виразних комплексів.

Отже, питання аналізу музичного тексту є першочерговим завданням у процесі підготовки музикантів у ЗВО.

Список використаних джерел:

1. Арановский М. Текст как междисциплинарная проблема. URL: <http://opentextnn.ru/old/music/Perception/index.html?id=1101> (дата звернення: 19.02.2022).
2. Бобровский В. П. Тематизм как фактор музыкального мышления. Очерки: Вып. 1. Москва : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2010. 272 с.
3. Зеленіна Н. Підтекст музичного твору: формування і функціонування : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. Київ, 2004. 23 с.

4. Капічіна О. О. Музичний твір і текст у контексті семіотичного аналізу. *Вісник ДАКККиМ*. 2013. № 1. С. 6–10.
5. Котляревська О. Біфункціональність музичного тексту у процесі пізнання художньої картини світу. *Наукові записки Тернопільського педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія «Мистецтвознавство»*. 1999. № 2 (3). С. 5–9.
6. Коханик І. Інтертекстуальність та проблема стилізованої єдності музичного тексту. *Текст музичного твору: практика і теорія*. 2001. Вип. 7. С. 90–95.
7. Либерман Е. Творческая работа пианиста с авторским текстом. Москва : Музыка, 1988. 236 с.
8. Москаленко В. Г. Музичний твір як текст. *Київське музикознавство*. 2001. Вип. 7. С. 3–10.
9. Сорока І. І. Підтекст як категорія сценічного мовлення : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства (д-ра філософії) : 17.00.02. Київ, 2017. 21 с.
10. Холопова В. Н. Музыка как вид искусства. Санкт-Петербург : Лань, 2002. 320 с.
11. Шип С. В. Знакова функція та мовна організація музичного мовлення : автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства : 17.00.03. Київ, 2002. 42 с.